

Sygn. akt: II C 1488/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2017 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie II Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Marta Karnacewicz
Protokolant:	stażysta Przemysław Hrycaj

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2017 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa Województwa (...) Zarząd Melioracji i (...) w S.

przeciwko R. P.

o zapłatę

1. oddała powództwo
2. zasądza od strony powodowej na rzecz R. P. kwotę 1.817 zł (tysiąca ośmuset siedemnastu złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

W dniu 20 stycznia 2016 roku Województwo (...) Zarząd Melioracji i (...) w S. wniósł o zasądzenie od R. P., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) R. P., kwoty 5.361,56 złotych wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 26 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu, powód wskazał, iż zlecił pozwanemu w trybie przetargu nieograniczonego realizację zamówienia pod nazwą „Konserwacja wałów przeciwpowodziowych poprzez wykonanie dwukrotnego koszenia na terenie Województwa (...)”. W celu realizacji umowy pozwany wniósł zabezpieczenie należytego wykonania umowy poprzez uiszczenie na rzecz powoda 5% wynagrodzenia ryczałtowego brutto 179.918,50 złotych, tj. 8.995,93 złotych. Zwrot 70% tej kwoty miał nastąpić w przeciągu 30 dni od dnia odbioru końcowego przedmiotu umowy i usunięciu ewentualnych wad, natomiast 30% miało zostać przeznaczone na zabezpieczenie roszczeń z tytułu rękojmi i jego zwrot miał nastąpić nie później niż w 15 dni po upływie okresu rękojmi za wady. Zgodnie z umową, pierwsze koszenie miało się odbyć w terminie od dnia 1 maja 2014 roku do dnia 15 czerwca 2014 roku, a drugie w terminie od dnia 1 sierpnia 2014 roku do dnia 15 września 2014 roku. Wykonanie pierwszego koszenia opóźniło się na 3 obiektach, z uwagi na problemy pozwanego ze sprzętem. Zrealizowane zostało dopiero w dniu 25 czerwca 2014 roku. W związku z tym, zgodnie z zapisami umowy, powód obciążył pozwanego karą umowną za opóźnienie w łącznej wysokości 12.954,12 złotych. Termin drugiego koszenia, na wniosek pozwanego, został przedłużony do dnia 29 września 2014 roku i do tego dnia zostało ono wykonane. W tym też dniu zamówienie zostało odebrane przez powoda. W piśmie z dnia 8 grudnia

2014 roku powód dokonał potrącenia przysługującej mu wierzytelności z tytułu kary umownej z uiszczonym przez pozwanego zabezpieczeniem do kwoty 6.297,15 złotych. Pozostałe 30% kwoty zabezpieczenia powód pozostawił jako zabezpieczenie roszczeń z tytułu rękojmi. Pozwany tytułem kary umownej uiszczył dobrowolnie kwotę 1.295,41 złotych. Do zapłaty z tego tytułu pozostała mu zatem kwota 5.361,56 złotych, której powód domaga się niniejszym pozwem.

W dniu 29 czerwca 2016 roku referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie Wydziale II Cywilnym wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, zgodnie z żądaniem powoda.

W dniu 9 sierpnia 2016 roku pozwany R. P. zaskarżył ww. nakaz zapłaty w całości i wniósł o jego oddalenie, ewentualnie zmiarkowanie kary umownej do wpłacanej powodowi kwoty 1.295,41 złotych.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany podniósł, iż 12-dniowe opóźnienie w realizacji I- szego koszenia na 3 obiektach powstało na skutek niekorzystnych warunków atmosferycznych, w tym znacznych opadów deszczu w tamtym czasie. Uchybienie terminowi umownemu było zatem niezawinione przez pozwanego, co wyłącza jego odpowiedzialność z tytułu zwłoki, a tym samym możliwość naliczenia kar umownych. Co prawda pozwany miał w tym czasie również problem ze sprzętem niezbędnym do koszenia, jednak okoliczność ta ma charakter marginalny gdyż nawet gdyby sprzęt był w dyspozycji pozwanego, to i tak warunki atmosferyczne wykluczały możliwość wykonania zamówienia. Z uwagi na problemy ze sprzętem pozwany uznał jednak częściowo karę umowną w kwocie 1.295,41 złotych. Pozwany podniósł także zarzut zmiarkowania kary umownej, albowiem nałożona na niego kara ma charakter kary rażąco wygórowanej, a pozwany wykonał swoje zobowiązanie w całości. Nadto, powód nie doznał z tytułu opóźnienia istotnej szkody.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód (...) Zarząd Melioracji i (...) w S. jest samorządową jednostką budżetową finansowaną przez samorząd województwa i nadzorowaną przez zarząd województwa. Do jego głównych zadań należy m.in. utrzymywanie w sprawności technicznej wód i budowli hydrotechnicznych zapewniających swobodny spływ wód powodziowych oraz lodów, urządzeń melioracji wodnych podstawowych (kanały, wały przeciwpowodziowe, przepompownie melioracyjne).

Pozwany R. P. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) R. P., zajmującą się przygotowaniem terenów pod budowę.

Bezsporne, a nadto dowód:

- wydruk z (...) pozwanego, k. 80-82.

W dniu 4 kwietnia 2014 roku Województwo (...) Zarząd Melioracji i (...) w S. zawarł z R. P. umowę nr (...).

Na podstawie przedmiotowej umowy powód zlecił pozwanemu w trybie przetargu nieograniczonego realizację zamówienia pod nazwą „Konservacja wałów przeciwpowodziowych poprzez wykonanie dwukrotnego koszenia na terenie Województwa (...)” w części zamówienia - zadanie nr 9-TO S..

Zgodnie z § 2 ww. umowy, jej przedmiotem było świadczenie usług związanych z utrzymaniem w należyтым stanie technicznym wałów przeciwpowodziowych na terenie województwa (...), dot. części zamówienia - zadanie nr 9- OT S., na IX obiektach, poprzez ich dwukrotne koszenie, które obejmuje wykonanie koszeń pielęgnacyjnych obejmujących koszenie skarp i korony wałów wraz z wygrabieniem wykoszonego porostu. Ponadto, przedmiot zamówienia obejmował jednorazową konserwację odcinka cieków i rowów opaskowych zlokalizowanych przy wałach w okresie drugiego koszenia polegających na: wykoszeniu porostu ze skarp wraz z wygrabieniem, hakowaniu roślinności korzeniącej się we dnie, usunięcie namułu z dna wraz z rozplantowaniem wydobytego urobku oraz usunięcie zakrzaczeń ze skarp i koryt.

W § 5 ust. 15 umowy pozwany oświadczył, iż ponosi pełną odpowiedzialność za jakość i terminowość wykonania całego przedmiotu umowy.

Zgodnie z treścią § 7 umowy ustalono następujące terminy koszenia: I-sze koszenie należało wykonać w terminie od dnia 1 maja 2014 roku do dnia 15 czerwca 2014 roku, a II-gie koszenie należało wykonać w terminie od dnia 1 sierpnia 2014 roku do dnia 15 września 2014 roku. W umowie przewidziano, iż datą wykonania przedmiotu umowy jest podpisany przez powoda protokół odbioru końcowego przedmiotu umowy, który miał nastąpić w terminie do dnia 15 września 2014 roku. Zlecone zadania miały być odbierane protokołem częściowym i protokołem końcowym.

W § 8 ust. 2 umowy strony ustaliły, iż wynagrodzenie pozwanego za całość umowy wyniesienie 179.918,50 złotych brutto. Wynagrodzenie pozwanego za poszczególne obiekty przedstawiał harmonogram rzeczowo-finansowy, stanowiący załącznik do umowy.

W § 11 ust. 1 umowy ustalono, że pozwany na dzień podpisania umowy wniesie zabezpieczenie należytego wykonania umowy w wysokości 5% wynagrodzenia ryczałtowego brutto 179.918,50 złotych, co stanowiło kwotę 8.995,93 złotych.

W § 11 ust. 2 przyjęto, że zwrot 70% zabezpieczenia należytego wykonania umowy, tj. 6.269,15 złotych, nastąpi w ciągu 30 dni po odbiorze końcowym przedmiotu umowy i usunięciu ewentualnych wad, natomiast 30% wniesionego zabezpieczenia, tj. 2.698,78 złotych, zostanie przeznaczony na zabezpieczenie roszczeń z tytułu rękojmi i jego zwrot miałby nastąpić nie później niż w 15 dniu po upływie okresu rękojmi za wady.

Zabezpieczenie zostało w całości wniesione przez pozwanego przelewem w dwóch transzach: w kwocie 5.000 złotych i 3.995,93 złotych.

W § 12 ust. 1 umowy wskazano, iż obowiązującą strony formą odszkodowania będą kary umowne. W ust. 2 pkt 1, strony ustaliły, iż pozwany zapłaci powodowi kary umowne za opóźnienie w wykonaniu prac na poszczególnych obiektach wyszczególnionych w harmonogramie rzeczowo-finansowym w wysokości 0,2% ceny brutto określonej w § 8 ust. 2 umowy, za każdy dzień opóźnienia. W ust. 5 tegoż paragrafu wskazano, iż powód może potrącić kary umowne z wynagrodzenia pozwanego lub zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

W § 14 ust. 2 umowy strony zastrzegły, iż powód dopuszcza możliwość istotnych zmian postanowień niniejszej umowy w formie aneksu do umowy w zakresie m.in.: zmian terminu realizacji zamówienia, przed jego upływem z przyczyn niezależnych od pozwanego wskazanych przez niego. Wniosek pozwanego w tej sprawie wymagał uzasadnienia i udokumentowania oraz akceptacji powoda. Dodatkowo strony zastrzegły możliwość zmiany postanowień umowy w przypadku przedłużenia terminu realizacji zamówienia na skutek zaistnienia okoliczności uniemożliwiających prowadzenie prac zgodnie z wymaganiami powoda, zwłaszcza związanych z wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych i hydrologicznych. Podobnie w sytuacji wystąpienia okoliczności, których nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy, a zamiany te były warunkiem wykonania umowy.

Do przedmiotowej umowy zawarto w dniu 30 kwietnia 2014 roku aneks nr (...), który w istotny sposób nie zmieniał treści łączącej strony umowy, albowiem dotyczył jedynie korekty w zakresie obowiązku prowadzenia dziennika prac konserwacyjnych.

Dowód:

- wniosek w sprawie realizacji zamówienia, k. 18;
- specyfikacja istotnych warunków zamówienia, k. 19-31;
- oferta, k. 32-35;
- oświadczenie wykonawcy, k. 36, 37;

- ubezpieczenie OC, k. 38-40;
- umowa z dnia 4 kwietnia 2014 roku wraz załącznikiem, k. 41-50;
- aneks nr (...) do umowy z dnia 30 kwietnia 2014 roku wraz z załącznikiem, k. 51-52 verte;
- potwierdzenie przelewów, k. 64, 65.

Zlecone przez powoda zadanie w zakresie I-szego koszenia nie zostało przez pozwanego zrealizowane w terminie przewidzianym w umowie. Pozwany miał bowiem problem ze sprzętem, który zakupił specjalnie w celu realizacji niniejszej umowy. Jedna z zakupionych kosiarek uległa awarii. Pozwany musiał ją serwisować u producenta. Dodatkowo warunki atmosferyczne – zwiększone opady, nie pozwalały na podjęcie pracy w niektórych dniach. Najmniejszy nawet opad spowodować mógł niebezpieczeństwo poślizgnięcia się sprzętu lub pracownika z koszonych wałów przeciwpowodziowych.

W piśmie z dnia 2 czerwca 2014 roku pozwany zwrócił się do powoda z prośbą o wydłużenie terminu zakończenia pierwszego koszenia. W treści pisma pozwany powoływał się na problemy z nowym sprzętem – kosiarką bijakową na ramieniu hydraulicznym, która uległa wielokrotnej awarii i z uwagi na gwarancję, musiała być serwisowana u producenta. Czas oczekiwania na jej naprawę wydłużył się dodatkowo przez oczekiwanie na sprowadzenie oryginalnych części.

W dniu 9 czerwca 2014 roku pracownicy powoda dokonali sprawdzenia stanu zaawansowania robót. Ustalili, iż na kilku obiektach roboty są opóźnione. Wskazali jednak, iż w czasie nadzoru nad prowadzonymi robotami widać zaangażowanie wykonawcy, a problemem jest awaryjność sprzętu. (...) pracownik powoda w osobie S. B. opiniował przedłużenie terminu pierwszego koszenia.

W dniu 10 czerwca 2014 roku powód jednak wydał decyzję odmowną, o czym poinformował pozwanego telefonicznie.

W dniu 25 czerwca 2014 roku, a zatem po upływie 12 dni od planowanego odbioru prac, potwierdzono zakończenie prac konserwacyjnych wykonywanych w I-szym etapie, a następnie w dniu 27 czerwca 2014 roku sporządzono protokół częściowego odbioru prac w zakresie 3 obiektów – obiektu III, V i VIII.

Wynagrodzenie za ww. wykonane prace, zgodnie z umową wynosiło: obiekt III – 1.209,60 złotych brutto, obiekt V – 58.463,05 złotych brutto i obiekt VIII – 5.149,01 złotych brutto.

Dowód:

- wniosek z dnia 2 czerwca 2014 roku, k. 53;
- notatka z dnia 9 czerwca 2014 roku, k. 54;
- notatka z dnia 10 czerwca 2014 roku, k. 55;
- protokół częściowego odbioru prac z dnia 27 czerwca 2014 roku, k. 56-56 verte;
- potwierdzenie zakończenia prac, k. 68, 69, 70;
- lista przeprowadzonych prac, k. 74-74 verte;
- informacja o wysokości opadów, k. 130, 174-178;
- zeznania pozwanego R. P., k. 160-163.

W związku z okolicznością, iż zadanie zostało wykonane z opóźnieniem powód nałożył na pozwanego karę umowną za niewykonanie zleconego zadania w terminie. Pismem z dnia 1 lipca 2014 roku powód zawiadomił o tym pozwanego,

wskazując, iż zgodnie z § 12 ust. 2 pkt 1 umowy naliczono następujące kary za opóźnienie w wykonaniu I-szego koszenia: na obiekcie III - 4.318,04 złotych (179.918,50 zł x 0,2% x 12 dni), na obiekcie V - 4.318,04 złotych (179.918,50 zł x 0,2% x 12 dni) i na obiekcie VIII - 4.318,04 złotych (179.918,50 zł x 0,2% x 12 dni). Łączna wysokość naliczonych kar umownych wyniosła 12.954,12 złotych.

W piśmie z dnia 18 lipca 2014 roku pozwany zwrócił się do powoda o zawarcie ugody, mającej obniżyć wysokość naliczonej kary umownej. W treści pisma pozwany wskazywał, iż opóźnienie w wykonaniu pierwszego etapu zamówienia było spowodowane wielokrotną awarią nowego sprzętu koszącego, trudnością w pozyskaniu osób do wygrabiania wykoszonych porostów, a także warunkami atmosferycznymi – całonocnymi opadami deszczu.

W piśmie z tego samego dnia powód wskazał, iż nie wyraża zgody na zmianę terminu zakończenia prac w zakresie I-szego koszenia.

W piśmie z dnia 5 sierpnia 2014 roku powód nie wyraził zgody na obniżenie naliczonej kary umownej.

Dowód:

- pismo powoda z dnia 1 lipca 2014 roku, k. 57;
- pismo pozwanego z dnia 18 lipca 2014 roku, k. 58-58 verte;
- pismo powoda z dnia 18 lipca 2014 roku, k. 59;
- pismo powoda z dnia 5 sierpnia 2014 roku, k. 60-60 verte;

W dniu 2 września 2014 roku pozwany wniósł o wydłużenie terminu wykonania zadania w zakresie drugiego koszenia.

W notatce służbowej z dnia 8 września 2014 roku pracownicy powoda pozytywnie zaopiniowali wniosek o przedłużenie terminu. Następnie w dniu 9 września 2014 roku sporządzono aneks nr (...) do umowy, w którym wydłużono termin do wykonania drugiego koszenia wałów do dnia 29 września 2014 roku.

W dniu 22 września 2014 roku pozwany zgłosił wykonanie drugiego koszenia.

W dniu 25 września 2014 roku pracownik powoda potwierdził ten fakt, a ostatecznie w dniu 29 września 2014 roku powód sporządził protokół końcowego odbioru prac.

Dowód:

- aneks nr (...) z dnia 9 września 2014 roku, k. 61- 61 verte;
- wniosek pozwanego z dnia 2 września 2014 roku o przedłużenie terminu, k. 67-67 verte;
- notatka służbowa z dnia 8 września 2014 roku, k. 69;
- oświadczenia pozwanego o ukończeniu prac, k. 71, 71 verte;
- potwierdzenie zakończenia prac, k. 72, 73;
- lista przeprowadzonych prac, k. 74-74 verte;
- protokół końcowego odbioru prac, k. 75-75 verte.

W dniu 21 lipca 2014 roku powód wystawił pozwanemu notę księgową nr (...) na kwotę 12.954,12 złotych tytułem kary umownej. Jednocześnie powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 11.704,51 złotych w nieprzekraczalnym terminie

do dnia 25 sierpnia 2014 roku. Żądana kwota uległa obniżeniu o wpłaconą przez pozwanego w dniu 11 sierpnia 2014 roku kwotę 1.295,41 złotych tytułem kary umownej.

W dniu 30 listopada 2014 roku pozwany złożył w Sądzie Rejonowym Szczecin-Centrum w Szczecinie, wniosek o zaważanie do próby ugodowej. Sprawę prowadzono pod sygn. akt III Co 346/14. Powód nie wyraził zgody na zawarcie ugody.

Dowód:

- nota księgowa z dnia 21 lipca 2014 roku, k. 62;
- wezwanie do zapłaty z dnia 14 sierpnia 2014 roku wraz potwierdzeniem odbioru, k. 63;
- potwierdzenie przelewu, k. 66;
- oświadczenie o potrąceniu, k. 76-76 verte;
- wniosek o zawarcie ugody, k. 77-78.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się niezasadne i podlegało oddaleniu.

Powód dochodził swojego roszczenia na podstawie postanowień zawartej w dniu 4 kwietnia 2014 roku z pozwanym R. P. umowy w zakresie konserwacji wałów przeciwpowodziowych na terenie województwa (...).

Na podstawie całokształtu materiału dowodowego zebranego w sprawie Sąd ustalił, iż zasadne było obciążenie pozwanego karą umowną za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania. W § 5 ust. 15 umowy pozwany oświadczył bowiem, iż ponosi pełną odpowiedzialność za jakość i terminowość wykonania całego przedmiotu umowy. Strony ustaliły następujące terminy koszenia: I-sze koszenie - w terminie od dnia 1 maja 2014 roku do dnia 15 czerwca 2014 roku, a II-gie koszenie - w terminie od dnia 1 sierpnia 2014 roku do dnia 15 września 2014 roku. W przypadku niewykonania lub niewłaściwego wykonania zobowiązania strony ustaliły, iż powodowi przysługiwać będzie kara umowna, w wysokości określonej w § 12 umowy. Kara umowna została zastrzeżona za opóźnienie w wykonaniu prac na poszczególnych obiektach wyszczególnionych w harmonogramie rzeczowo-finansowym w wysokości 0,2% ceny brutto określonej w § 8 ust. 2 umowy, za każdy dzień opóźnienia. Podkreślić w tym miejscu należy, iż kara umowna została zastrzeżona za opóźnienie pozwanego w ogóle, niezależnie od tego, czy było ono zawinione, czy też nie. Strona pozwana, podpisując przedmiotową umowę, zobowiązała się zatem do takiego zabezpieczenia wykonania umowy.

W niniejszej sprawie powód wykazał, iż w wykonaniu pierwszego etapu zamówienia nastąpiło opóźnienie w ilości 12 dni. Pozwany nie kwestionował tej okoliczności. Nadto, z umowy wynika, iż I-sze koszenie miało się odbywać w terminie od dnia 1 maja 2014 roku do dnia 15 czerwca 2014 roku, a ostatecznie zakończyło się w dniu 25 czerwca 2014 roku, a zatem po upływie 12 dni od planowanego odbioru prac. Zakończenie prac konserwacyjnych wykonywanych w pierwszym etapie zostało bowiem potwierdzone w dniu 27 czerwca 2014 roku podczas sporządzenia protokołu częściowego odbioru prac w zakresie 3 obiektów – obiektu III, V i VIII.

Na podstawie powyższych argumentów Sąd uznał, iż powód mógł domagać się od pozwanego kary umownej tytułem opóźnienia w wykonaniu zobowiązania. Pismem z dnia 1 lipca 2014 roku powód zawiadomił pozwanego, iż zgodnie z § 12 ust. 2 pkt 1 umowy naliczono kary umowne za opóźnienie w wykonaniu pierwszego koszenia:

- na obiekcie III - 4.318,04 złotych (179.918,50 zł x 0,2% x 12 dni),
- na obiekcie V - 4.318,04 złotych (179.918,50 zł x 0,2% x 12 dni),
- na obiekcie VIII - 4.318,04 złotych (179.918,50 zł x 0,2% x 12 dni).

Łączna wysokość naliczonych kar umownych wyniosła więc 12.954,12 złotych.

Wysokość ww. kary w okolicznościach niniejszej sprawy, należałoby jednak zmiarkować na podstawie przepisu art. 484 § 2 k.c. Zgodnie z jego treścią jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana.

W ocenie niniejszego Sądu nałożona na pozwanego przez powoda kara umowna w wysokości 12.954,12 złotych ma przede wszystkim charakter kary rażąco wygórowanej. Nadto, podnieść należy również, iż zobowiązanie, w związku z realizacją którego naliczono karę umowną zostało w całości wykonane.

Pozwany nie kwestionował faktu, iż wykonanie robót na wałach przeciwpowodziowych obiektów nr III, V i VIII było nieterminowe. O problemie z dotrzymaniem terminu wykonania zobowiązania, wskazanym w umowie już wcześniej zakomunikował powodowi. W trakcie pierwszego koszenia pozwany miał bowiem problem ze sprzętem, który zakupił specjalnie w celu realizacji niniejszej umowy. Sprzęt był nowy, mimo to jedna z zakupionych kosiarek uległa awarii. Pozwany musiał ją serwisować u producenta. Czas oczekiwania na jej naprawę wydłużył się dodatkowo przez oczekiwanie na sprowadzenie oryginalnych części. Dodatkowo warunki atmosferyczne – zwiększone opady, nie pozwalały na podjęcie pracy w niektórych dniach. Najmniejszy nawet opad mógł bowiem spowodować niebezpieczeństwo poślizgnięcia się sprzętu lub pracownika z koszonych wałów przeciwpowodziowych. W związku z tym pozwany w piśmie z dnia 2 czerwca 2014 roku zwrócił się do powoda z prośbą o wydłużenie terminu zakończenia pierwszego koszenia, zgodnie z § 14 ust. 2 umowy. W treści pisma pozwany powoływał się na problemy z nowym sprzętem. W dniu 9 czerwca 2014 roku pracownicy powoda dokonali sprawdzenia stanu zaawansowania robót. Ustalili, iż na kilku obiektach roboty są opóźnione. Wskazali jednak, iż w czasie nadzoru nad prowadzonymi robotami widać zaangażowanie wykonawcy, a problemem jest awaryjność sprzętu. W dniu 10 czerwca 2014 roku powód wydał decyzję odmowną, mimo pozytywnego zaopiniowania wniosku pozwanego o przedłużenie terminu I-szego koszenia przez terenowego pracownika powoda w osobie S. B., który bezpośrednio nadzorował prace nad ww. obiektami. Sąd zgadza się z tym, iż powód w ramach wykonywanych zadań ponosi dużą odpowiedzialność za bezpieczeństwo ludności, zamieszkującej tereny zagrożone powodzią, i że dowolne przedłużanie terminów wykonania prac melioracyjnych mogłoby skutkować niewłaściwym wykonywaniem powierzonych obowiązków. W niniejszej sprawie wystąpiły jednak okoliczności niejako niezależne od pozwanego. Pozwany specjalnie w celu wykonania niniejszej umowy zakupił nowy sprzęt. Po zakupie nowego sprzętu logicznym jest, iż oczekiwał, że ten posłuży mu co najmniej do wykonania niniejszej umowy. Jak się jednak okazało sprzęt uległ kilkukrotnej awarii i z uwagi na gwarancję musiał być serwisowany u producenta i naprawiany przy wykorzystaniu oryginalnych części, co jak wiadomo wydłuża cały proces likwidacji usterki. Sąd nie traci z pola widzenia okoliczności, iż pozwany, jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą w tym zakresie, powinien być przygotowany również na taką sytuację i skorzystać na czas naprawy z dotychczas używanego sprzętu. Jednak warunki atmosferyczne nie pozwalały i tak na kontynuowanie prac z uwagi na niebezpieczeństwo utraty sprzętu lub utraty zdrowia lub życia pracowników. Wilgotność wałów, które mają kształt trapeza z bokami opadającymi ku zbiornikom wodnym, niesie bowiem niebezpieczeństwo poślizgnięcia się pracownika i zagrożenia zsunięcia się (ze sprzętem) do wody. W tym kontekście Sąd oddalił wniosek dowodowy pozwanego o powołanie biegłego, który okoliczność tę miałby potwierdzić. W ocenie Sądu okoliczność ta nie wymaga dowodu – jako fakt powszechnie znany. Skoro niebezpieczeństwo dla zdrowia, życia ludzkiego i utraty sprzętu niesie już sama wilgotność ukośnych płaszczyzn wałów, to tym bardziej zwiększone ilości wody opadowej zwiększają trudności w koszeniu tych płaszczyzn lub nawet uniemożliwiają takie prace. Dołączone do akt zestawienia średnich dobowych opadów na obszarach, na których doszło do opóźnień potwierdzają, iż opady w tych rejonach wystąpiły. Sąd stoi na stanowisku, iż wystarczyła ta okoliczność – choćby jedynie zawilgocenia pochyłych płaszczyzn – aby zaistniało niebezpieczeństwo prowadzenia robót, usprawiedliwiające niedotrzymanie określonych w umowie terminów. Jest to wprawdzie zwłoka pozwanego, a kary zostały naliczone za opóźnienie, ale miarkując wysokość kar Sąd miał na uwadze opisane wyżej okoliczności usprawiedliwiające.

Pozwany poczuł się do winy za opóźnienie w robotach przez awarię sprzętu, gdyż był odpowiedzialny za terminowość prac, i w dniu 11 sierpnia 2014 roku uiszczył powodowi kwotę 1.295,41 złotych tytułem kary umownej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd doszedł do przekonania, iż pozwany przystąpił do wykonania zamówienia z pewnością, iż zakończy wszystkie obiekty w terminie. Podczas wykonywania prac pojawiły się jednakże trudności, które skutecznie hamowały postęp robót. Przeszkodą stały się bowiem okoliczności, na które ostatecznie pozwany nie miał żadnego wpływu. Roboty opóźniły się natomiast jedynie o 12 dni. Powód znał sytuację pozwanego i miał możliwość wydłużenia mu terminu do zakończenia pierwszego etapu, z czego jednak, mimo pozytywnych opinii swoich pracowników, nie skorzystał. Przywołane wyżej przeszkody nie mogą mimo wszystko zwalniać pozwanego z odpowiedzialności za nieterminowe wykonanie prac i zapłaty kary umownej. Z tą różnicą, iż w świetle powyższych okoliczności, zmianie powinien ulec sposób jej naliczenia.

W ocenie Sądu, sposób naliczenia kary umownej przez powoda w odniesieniu do ilości dni w opóźnieniu i ilości opóźnionych obiektów jest niesprawiedliwy i nadmiernie godzący w interesy pozwanego. Na podstawie § 12 ust. 2 pkt 1 umowy wskazano bowiem, iż pozwany zapłaci powodowi kary umowne za opóźnienie w wykonaniu prac na poszczególnych obiektach wyszczególnionych w harmonogramie rzeczowo-finansowym w wysokości 0,2% ceny brutto określonej w § 8 ust. 2 umowy, za każdy dzień opóźnienia. Zgodnie zaś z § 8 ust. 2 umowy wynagrodzenie pozwanego za całość umowy wyniosło 179.918,50 złotych brutto. Mając zatem powyższe na uwadze, stwierdzić należało iż uzasadniona kara za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania powinna wynieść raczej kwotę 4.318,04 złotych (179.918,50 zł x 0,2% x 12 dni), tj. kwotę trzykrotnie niższą od nałożonej przez powoda na pozwanego. Sprawiedliwym i adekwatnym w okolicznościach niniejszej sprawy byłoby bowiem naliczenie kary bez przemnażania przez ilość obiektów, na których stwierdzono opóźnienie. Tym bardziej, iż pozwany w całości wykonał swoje zobowiązanie jeszcze przed naliczeniem kary umownej przez powoda, a zatem celem tej kary nie było zmobilizowanie go do wykonania zobowiązania.

Uwypuklenia wymaga również fakt, iż realizacja zamówienia obejmowała wykonanie usług na dziewięciu obiektach, z czego jedynie na trzech doszło do opóźnienia związanego z wykonaniem pierwszego koszenia, zaś kara umowna została naliczona w oparciu o wynagrodzenie, obejmujące wykonanie całości zamówienia (podwójne koszenie na dziewięciu obiektach). Okoliczność powyższa wskazuje, iż naliczona pozwanemu kara ma charakter kary rażąco wygórowanej, która mogłaby zostać zamiarkowana również w poniższy sposób.

Każda część usługi (wykonywanej na poszczególnych obiektach) została odrębnie wyceniona zgodnie z podziałem wyceny za I-sze koszenie i II-gie koszenie i odrębnie rozliczona w ramach wynagrodzenia za wykonanie całego zamówienia. Wartość wynagrodzenia za realizację prac (I-szego koszenia) na obiektach, gdzie wystąpiło opóźnienie oraz kary umowne naliczone za zwłokę przy wykonaniu usługi na ww. obiektach wynosiła odpowiednio:

obiekt III – 1.209,60 złotych wynagrodzenia brutto i 4.318,04 złotych kary,

obiekt V – 58.463,05 złotych brutto i 4.318,04 złotych kary,

obiekt VIII – 5.149,01 złotych brutto i 4.318,04 złotych kary.

Tak więc nałożone za dane obiekty kary każdorazowo przekraczały umówione wynagrodzenie – na obiekcie nr III – o ponad 300% wartości prac, na obiekcie V – o około 8% wartości prac, na obiekcie VIII – o około 85% wartości prac. Porównując wartość poszczególnych prac z wysokością naliczonych kar umownych Sąd stwierdził, iż pozostają one niewspółmierne do wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie są rażąco wygórowane.

W związku z powyższym alternatywnie można by obliczyć karę umowną w odniesieniu do wynagrodzenia za poszczególne obiekty, z których wykonaniem pozwany był opóźniony. I tak kara umowna za obiekt nr III powinna wynieść 29,03 złotych (1.209,60 zł x 0,2% x 12 dni), za obiekt nr V 1.403,11 złotych (58.463,05 zł x 0,2% x 12 dni), a za obiekt nr VIII 123,58 złotych (5.149,01 zł x 0,2% x 12 dni). Łącznie zatem za adekwatną karę można by uznać kwotę 1.555,72 złotych.

Kształtowanie kary umownej za opóźnienie w ten sposób, iż dłużnik jest zobowiązany do zapłaty tej samej kwoty niezależnie od tego, czy opóźnił się z całością, czy jedynie z częścią świadczenia, jest w obrocie gospodarczym

rozpowszechnione, co nie oznacza, iż jest uzasadnione. Podkreślić bowiem należy, iż w przedmiotowej sprawie pozwany wykonał całość zobowiązania przed nałożeniem kary umownej, a powód w związku z niewykonaniem umowy w terminie nie poniósł żadnej szkody.

Możliwość dochodzenia kary umownej nie jest wprawdzie uzależniona od wystąpienia szkody związanej z nienależytym wykonaniem zobowiązania, jednakże ocena zaistniałej z tego powodu szkody może mieć wpływ na ograniczenia wysokości dochodzonej kary umownej. Pogląd, że to wysokość szkody powinna stanowić podstawowe kryterium pozwalające stwierdzić rażąco wygórowany charakter kary umownej zdecydowanie dominuje w judykaturze (por. uchwałę SN z dnia 6.11.2003r. III CZP 61/03).

Z uwagi na fakt, iż zamówienie dotyczyło wykoszenia terenów zielonych, które nie są wykorzystywane do prowadzenia działalności zarobkowej, trudno mówić, aby powód w praktyce poniósł szkodę. Twierdzenia powoda, iż 12 - dniowy termin opóźnienia miał wpływ na bezpieczeństwo ogólne nie może się ostać z punktu widzenia zasad doświadczenia życiowego, albowiem odrost roślin przez okres 12 dni może wynosić zaledwie kilka centymetrów.

Podsumowując, w ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją przesłanki do zmiarkowania kary umownej naliczonej przez powoda. W warunkach sprawy, w szczególności z uwagi na stosunek wysokości kary umownej do wartości zobowiązania wykonanego z opóźnieniem, a przede wszystkim z uwagi na fakt wykonania w terminie zobowiązania w większej części (drugie koszenie wykonane zostało w terminie, a uchybienie terminu w trakcie pierwszego koszenia dotyczyło jedynie trzech obiektów), zasadnym pozostaje twierdzenie, iż kara umowna winna wynosić co najwyżej obliczone w powyższy sposób kwoty.

Mając jednak na uwadze kwotę zatrzymaną przez powoda - 6.269,15 złotych wraz z wpłaconą dobrowolnie przez pozwanego kwotą 1.295,41 złotych, uznać należało, iż łącznie znacznie przewyższają one kwotę obliczoną przez Sąd jako należną powodowi z tytułu kary umownej, niezależnie, czy przy miarkowaniu kary zostanie wykorzystany pierwszy, czy też drugi sposób wskazany wyżej przez Sąd.

W związku z powyższym, powództwo jako niezasadne podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Pozwany wygrał sprawę w całości, a zatem powód winien zwrócić mu, w świetle powyższych regulacji, koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na zasądzone koszty procesu złożyły się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 1.800 złotych, ustalone w oparciu o § 2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1667, ze zm.), a także kwota 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Łącznie 1.817 złotych.

SSR Marta Karnacewicz